

ZAKON

O PRIVREMENOM UREĐIVANJU NAČINA ISPLATE PENZIJA

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se način isplate penzija koje isplaćuje Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje počev od isplate penzija za mesec novembar 2014. godine zaključno sa isplatom penzija za mesec decembar 2017. godine, s ciljem očuvanja finansijske održivosti penzijskog sistema u Republici Srbiji.

Član 2.

Korisnicima penzija čija je visina penzije određena u skladu sa zakonom veća od 25.000 dinara, a manja od 40.000 dinara, penzije će se isplaćivati u iznosu koji se dobija tako što se od ukupne visine penzije odbija iznos koji se dobija množenjem koeficijenta od 0,22 sa razlikom između ukupne visine penzije i 25.000 dinara.

Član 3.

Korisnicima penzija čija je visina penzije određena u skladu sa zakonom veća od 40.000 dinara, penzije će se isplaćivati u iznosu koji se dobija tako što se od ukupne visine penzije odbija zbir iznosa koji se dobija množenjem koeficijenta od 0,22 sa 15.000 dinara i iznosa koji se dobija množenjem koeficijenta od 0,25 sa razlikom između ukupne visine penzije i 40.000 dinara.

Član 4.

Isplate penzija izvršene u skladu sa ovim zakonom smatraju se konačnim.

Član 5.

Isplata penzija na način utvrđen u čl. 2. i 3. ovog zakona primenjuje se na zatečene i buduće korisnike penzija.

Član 6.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje predloženog zakona sadržan je u odredbama člana 97. tačka 8. Ustava Republike Srbije, kojima je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su, pre svega, u potrebi da se obezbedi finansijska održivost penzijskog sistema, a time i održivost budžeta Republike Srbije i makroekonomska stabilnost zemlje, imajući u vidu okolnost da su sredstva obezbeđena u Republikom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje nedovoljna, zbog čega se direktno iz budžeta na ime dotacija tom fondu obezbeđuje oko 45% od ukupno potrebnih sredstava za isplatu penzija.

Kako je Republika Srbija suočena sa problemima u finansiranju svojih nadležnosti u pojedinim segmentima društva, to su u cilju preduzimanja mera da se nastala situacija prevaziđe predložena rešenja kojima će se obezbediti s jedne strane ušteda finansijskih sredstava, a s druge strane stabilno finansiranje prava onih subjekata za koje je očigledno da će u nastaloj situaciji pretrpeti najveću štetu zbog posledica finansijske krize. Polazeći od jednog od osnovnih ustavnih načela iz člana 1. Ustava, na kojima počiva Republika Srbija kao država - načela socijalne pravde, koje je, pored ostalog, zasnovano na principu solidarnosti, predloženi zakon predviđa privremeno smanjenje penzija za pojedine kategorije penzionera, kako bi se te uštede usmerile u pravcu pomoći onima koji krizu ne mogu samostalno da prevaziđu bez solidarne pomoći države. Pored toga, time se obezbeđuje dugoročna finansijska održivost sistema penzijskog osiguranja, koji, ako se ne preduzmu potrebne mere, ne bi više bio u stanju da obezbeđuje Ustavom zagaranovanu ekonomsku sigurnost penzionera.

Poštovanje ustavnog načela socijalne pravde podrazumeva, pod određenim okolnostima, i preduzimanje interventnih mera države u određenim oblastima društvenog života, kako bi se osiguralo ostvarivanje osnovnih socijalnih prava, ostvarila socijalna sigurnost i umanjile socijalne razlike. Predlog zakona uvažava sledeća dva osnovna principa. Prvi princip je pravedna i jednaka redistribucija nacionalnih resursa, kako bi se ublažila postojeća nejednakost. Drugi princip je uspostavljanje sklada između ograničenih budžetskih sredstava i socijalnih ciljeva koji su postavljeni u Ustavu. Samo se na taj način građanima može obezbediti minimalna dobrobit koju dopuštaju ekonomski resursi jedne države. Stoga, s obzirom na to da se efekti krize neće isto odraziti na sve društvene subjekte, državna i javna vlast ima povećan stepen odgovornosti za donošenje i sprovođenje mera kako bi se negativni efekti ove krize ravnomernije raspodelili, a radi obezbeđenja onih minimalnih davanja koja su za državu obavezna. Osnovni princip od koga je predlagač zakona pošao prilikom određivanja ove mere bila je solidarnost društvenih subjekata u obezbeđivanju sredstava za ravnomernije podnošenje tereta finansijske krize, radi obezbeđivanja prava onih subjekata koji ne mogu samostalno, bez pomoći države, opstati u nastalim uslovima. Posebno treba imati u vidu da je smanjenje penzija predviđeno samo za one subjekte sa većim penzijama, a ne i za sve penzionere. Predloženi zakon na ovaj način štiti osnovne principe načela socijalne pravde, jer je iz kategorije obveznika prema kojima bi bila preduzeta ova mera

isključio penzionere sa manjim penzijama (sve one čija penzija nije veća od 25 000 dinara), svrstavajući ih u kategoriju onih koji ne mogu solidarno da daju doprinos u prevazilaženju negativnih posledica krize, jer su i sami ovom krizom egzistencijalno ugroženi. Sa pozicije ustavnog načela socijalne pravde, a naročito imajući u vidu prilike u kojima se Republika Srbija našla, kao i velike socijalne razlike u trenutku postojanja nesklada između ograničenih budžetskih sredstava i socijalnih ciljeva koji su postavljeni u Ustavu, donošenjem predloženog zakona, tj. propisivanjem jedne posebne privremene mere smanjenja penzija država interveniše na način da se navedeni nesklad otkloni i obezbedi pravedna i jednaka redistribucija nacionalnih resursa, kako bi se ublažila nejednakost u uslovima krize.

Za donošenje predloženog zakona postoji posebno važan javni interes koji se ogleda u potrebi očuvanja stabilnosti ekonomskog sistema države u uslovima finansijske krize, podmirivanja obaveza države i osiguranja nesmetanog obavljanja svih državnih funkcija i zadataka. Dakle, zakon se ne donosi u tzv. „redovnoj” situaciji, već u jednoj posebnoj neredovnoj situaciji u kojoj država mora brzim interventnim merama da otkloni negativne efekte finansijske krize, obezbeđivanjem sredstava za njeno prevazilaženje. Prema tome, legitimni cilj predloženog zakona jeste očuvanje ekonomske stabilnosti države i obezbeđivanje socijalne zaštite građana u uslovima finansijske krize.

Posebno treba imati u vidu da je mera smanjenja penzija vremenski ograničena (primenjuje se zaključno sa isplatom penzija za mesec decembar 2017. godine), kao i da je uvedena isključivo sa ciljem prevladavanja, odnosno otklanjanja negativnih posledica finansijske krize, što znači da ona egzistira u pravnom poretku Republike Srbije samo toliko dugo dok posebno važni razlozi javnog interesa opravdavaju njenu primenu. Imajući u vidu, sa jedne strane, kvalifikovani javni interes koji se štiti ovim predloženim zakonom i navedene elemente koji ograničavaju primenu ove mere, a sa druge strane, obim mešanja zakonodavca u prava pojedinaca – ograničeni krug lica na koje se mera odnosi (samo korisnici penzija čija je penzija veća od 25 000 dinara), smanjenje penzije predstavlja srazmernu meru za ostvarenje legitimnog cilja.

III. OBJAŠNJENJE POJEDINAČNIH REŠENJA

Član 1. uređuje predmet ovog zakona i period primene. Zakon uređuje način isplate penzija počev od isplate penzija za mesec novembar 2014. godine zaključno sa isplatom penzija za mesec decembar 2017. godine.

Odredbe čl. 2. i 3. uređuju način isplate, kojim se penzije, u isplati, u navedenom periodu umanjuju.

Odredbe čl. 4. i 5. propisuju da se isplata penzija na način uređen ovim zakonom smatra konačnom isplatom, te da se primenjuje se na zatečene i buduće korisnike penzija, čime se obezbeđuje jednak položaj sadašnjim korisnicima penzije i onima koji će to postati po donošenju Zakona, a u periodu njegovog važenja.

IV. SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije, odnosno, dugoročno gledano, njegovo sprovođenje treba da dovede do smanjenja obima sredstava za obezbeđivanje isplate penzija iz budžeta.

V. RAZLOZI ZA RANIJE STUPANJE ZAKONA NA SNAGU

Predlaže se da zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, kako bi se obezbedilo da se jedinstvene mere usmerene na ostvarivanje neophodnih ušteda istovremeno sprovedu u svim sektorima i tako spreče štetne posledice po rad organa i organizacija.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razlozi koji su uslovili predlog da zakon ranije stupi na snagu, istovremeno sprovođenje jedinstvenih mera štednje, predstavljaju u isto vreme i razloge za donošenje ovog zakona po hitnom postupku.